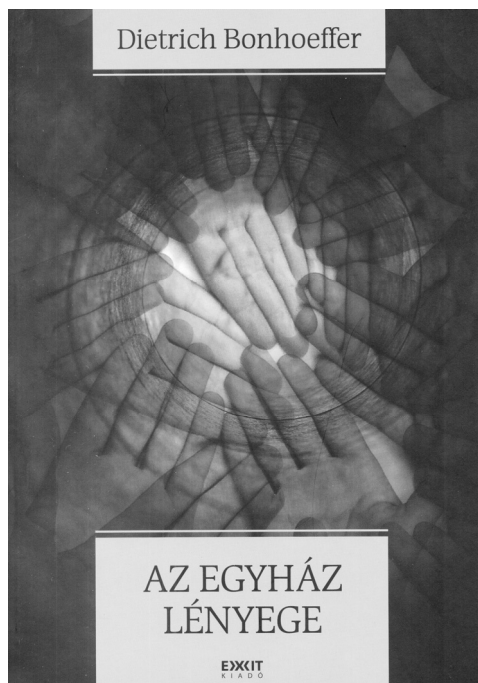

Dietrich Bonhoeffer: *Az egyház lényege.*

Fordította: Visky S. Béla. EXIT Kiadó, Kolozsvár 2013.

ISBN 978-606-93230-7-6, 76 old.

Dietrich Bonhoeffer *Das Wesen der Kirche* című könyve most jelent meg először magyar fordításban. Ez 1932-ben elhangzott előadás-sorozatát tartalmazza, amelyet két tanítványa jegyzett le, továbbá egy ugyancsak 1932-ben Potsdam-Hermannswerderben elhangzott nyilvános előadását és *Etikájának* egy részletét. A fordítás tehát a következő kiadások alapján készült: *Das Wesen der Kirche*. DBW 11. Ökumene, Universität, Pfarramt. 1931–1932. DBW 11, hg. von Eberhard Amelung. Chr. Kaiser Verlag – Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh 1994, 239–302.; *Dein Reich komme!* Gesammelte Schriften. Theologie – Gemeinde. Vorlesungen – Briefe – Gespräche, 1927 bis

1944. Dritter Band. Chr. Keiser Verlag, München 1960, 270–285.; *Ethik*. Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh 2006, 354–364.

A könyv megjelenését az Exit Alapítvány, a Juhász István Alapítvány és a Stichting Solidariteitsfonds támogatta. A fordítás elkészítéséhez szükséges anyagi támogatást a Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program 2007–2013 és az Európai Szociális Alap biztosította a PC1SDRU/107/1.5/S/76841 projekt „A doktori tanulmányok időszerűsége: nemzetköziség és interdiszciplinaritás” keretéből.

Az egyház jellege című könyvben Bonhoeffer egyházfogalmának teológiai fejlődését követhetjük, de ezzel együtt szembesülünk az általa felvetett kérdések aktualitásával is.

„*Szükségünk van-e egyházra?* – kérdezik a szkeptikus individualisták, akik a liberális polgárság történelmi hagyományának folytatói. Ugyanezt a kérdést teszik fel egy bizonyos modern misztika szószólói is.” (*Bevezetés*, 18. old.) Ezekkel a bennünket provokálni akaró kérdésekkel néha mi is találkozunk, s azzal a próbálkozással is, hogy az egyházat a politikum, az állam, különböző vezetők sajátos eszközzé, sokszor szolgává próbálják alacsonyítani.

Bonhoeffer szerint „[...] értelmetlen az a kérdés is, hogy szükségünk van-e egyházra. Isten szólt, és kijelentette magát az egyházban. Krisztus egyháza Isten kijelentésének a helye. És ez a hely azt akarja, hogy elismerjük.

A mai egyházzal Isten szorult helyzetbe került. Az egyház az a hely, ahol Isten beszél, ahol jelen van számunkra. Aki figyelmen kívül hagyja az egyházat, Istent hagyja figyelmen kívül. Ezt viszont nem tehetjük meg. Csak szembezállni lehet Istennel. De az egyház ma nem veszi magát ennyire komolyan. A 'vallásos szükségletet' tekinti a teológia előfeltételének (Reinhold Seeberg). Már nem köt és nem oldoz." (*Bevezetés*, 19. old.)

A következő kérdés, amit kiemelnék a könyvből, ez: hol van az egyház helye ebben a világban? Nem tehetek mást, csak ismét idézek a bonhoefferi felismerések közül: „Sem az államegyház, sem a polgárság nem ez a hely. A helyet csakis Isten határozza meg, nem az ember. Az egyház, mely tudatában van ennek, az Igére vár, mely őt Isten helyévé teszi a világban. Isten válaszára várva lemond arról, hogy letelepedjen a számára kijelölt helyen. Egy ilyen egyház birtokolja Isten ígését. Csak így menekülhet meg az emberi helynélküliség eltévelyedésétől.

Miközben egyetlen emberi hely sem képes megalapozni az egyházat, Isten a gyülekezetével van a kultúra közegében is. Erről a helyről ugyanaz az igen és ugyanaz a nem hangzik el *minden* emberi hely felé. Mindenik egyformán igényli Isten érkezését. Ahol Isten az ő gyülekezetével beszél, ott ez a gyülekezet minden emberi hely tényleges központja lesz, noha az emberi körülmények közepette a leginkább nélkülözhetőnek tűnik." (*Első rész. Az egyház helye. A. A világban*, 21. old.)

Mivel Isten ott él a gyülekezetben, Bonhoeffer tudományos részletességgel határozza meg az egyház helyét a

keresztyénségben és a teológiában. Így vezet el e bennünket is leleplező gondolatig: „A vallás, a keresztyén vallás is, megelégszik a rendkívüli jelleggel, de nem úgy Isten. Isten nem a kivételes ünnepben van jelen. Ő magának igényli a teljes valóságot, és áthatja azt, annak minden dimenzióját. Engedelmeséget akar. Mindenható szava és ítélete az a kivétel, mely éppenséggel a valóság középpontjából szól. Ennek a szónak a címzettjeként a keresztyénség középpontja az egyház. A keresztyénség annyiban egyház, amennyiben hallja Isten Igéjét. Egyház, gyülekezet ott van, ahol Isten Igéjét a valóság egészére vonatkozóan elfogadják, hiszik és engedelmeskednek neki. Az ilyen egyház a világ közepe." (*Első rész. Az egyház helye. B. A keresztyénségben*, 22. old.) Azt pedig nem kell magyaráznom, hogy Bonhoeffer mennyire komolyan vette az „engedelmeség” fogalmát. Ez a komolyság és következetesség határozza meg Bonhoeffer egész teológiai gondolkozását. Állítja, hogy egyház és teológia nem szakítható el egymástól, mert a teológiai kijelentés az egyházban és a benne zajló történésben találja meg a helyét.

Az egyház fogalmának és helyének tisztázása után szinte kíváncsian keressük, hogy a szerző miképpen vélekedik a lelkipásztor, az igehirdető magatartásáról és gyülekezeti feladatairól. Mielőtt meghatározza az egyház határait, a következőket írja a lelkipásztorról:

„Az evilágiség keretein belül az egyháznak gondja kell hogy legyen tagjai tisztaságára. Fegyelmezettségben kell tartania őket. Meg kell szelídítenie az egyes tagok önkényeskedését. Gondos-

kodnia kell a tanítás tisztaságáról. Nem engedheti át az istentiszteletet a politikának vagy az esztétizmusnak. A lelkipásztorok nem lehetnek sem moralisták, sem demagógok, sem papskodók. Az ilyen magatartás nem győzi meg a világot. A kihangsúlyozott, szándékolt evilágiság, ahogyan azt a teológusok gyakorolják, szintén a gonosztól van. Ezzel csak megvetésnek tesszük ki magunkat, és a szó rossz értelmében leszünk evilágiak. Ez a világtól való félelemtől árulkodik. Ezekben a dolgokban az egyháznak a lehető legké-

nyesebben kell ügyelnie a maga tisztaságára.” (Második rész: *Az egyház formája. D. Az egyház világi és keresztyén jellege*, 55. old.)

Végül nem maradt más hátra, mint az, hogy végigolvassuk a könyvet és elgondolkozzunk azon, miként tudhatnánk elevné tenni a mi egyházunkban is azt az egyház- és lelkész-képet, amelyet Bonhoeffer tár elénk.

Illesse köszönet e könyvért a fordítót és természetesen a kiadót is.

Márton János

Érzékeny kérdések.

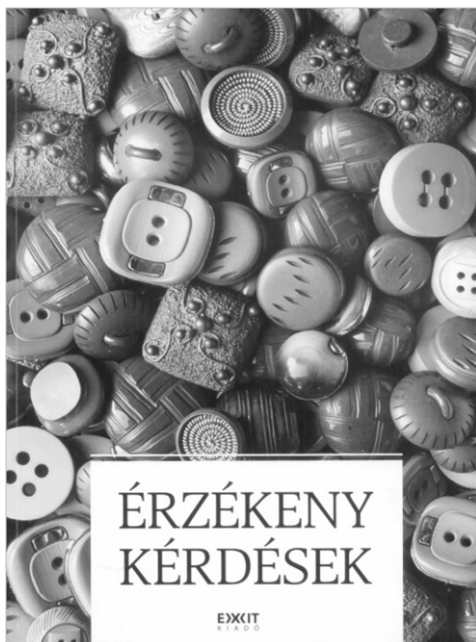
Miképpen vélekedünk a homoszexuális felebarátainkról?

Szerkesztették a Juhász István Alapítvány munkatársai. Exit Kiadó, Kolozsvár 2013. ISBN 978-606-93230-8-3

Ez a könyv valóban érzékeny kérdéseket feszeget a homoszexualitással kapcsolatban. Hogy milyen írásokból állt össze, erről az *Előszó*ban a következőket olvashatjuk:

„A kontextuális pásztorációval foglalkozó alapítvány (Stichting Contextueel Pastoraat) negyedéves folyóiratában megjelent Hermán Mostert Rebekka írása, melyben második lelkészképzés szakdolgozatát foglalja keretbe és létrejöttének történetét, illetve fogadtatását írja le. Jelen kötetben ennek magyarra fordított változata olvasható, és két régebbi szakdolgozat (átdolgozott formában) Hermán Mostert Rebekkától és Balogh Rékától.

Megkértünk két lelkészt (egyikük homoszexuális), hogy egy beszélgetésben járják körül a témát, és írjanak róla egy beszámolót. A beszámoló szövege is megtalálható jelen kötetben. És

végül egy rövid bibliká-teológiai segédanyag is közlésre kerül itt a gyülekezeti párbeszéd előkészítéséhez. Ezt az